

Месечни беседи

Общество на младите писатели

#2

Февруари 2014

ОКУПАЦИЯ :

Кой?

Какво?

Кого?

ОКУПАЦИЯ: КОЙ? КАКВО? КОГО?

БЕСЕДА #2 26 февруари 2014

Темата взема повод от окупациите в български университети в края на 2013 година и клонирането им в началото на 2014 г. - без преки политически последици. Авторите и събеседниците са свободни в литературните и публицистичните си подходи и гледни точки

С участието на:

Даниел Стоев. Породихме историческа ситуация *

Елена Владова. Преглед на печата

Радост Георгиева. Булката воин и битката с окупацията

Огнян Антов. Интелектуални окупатори и окупатори по време на беседа

Мариан Желев. Опаковай окупация

* Задочно.

<http://varnawriterssociety.net/>

Copyright (c) Общество на младите писатели, Варна, 2014

Всички права запазени.

ПРОТОКОЛ

Беседа Втора на Обществото на младите писатели, състояла се в Регионална Библиотека „Пенчо Славейков” - Отдел Изкуство.

Дата: 26-ти февруари, сряда, 18.00 часа

Автор на протокола: Мариан Желев

Подкарвам записките още от събота, 14.00 часа, 15-ти февруари. Уговорили сме среща с един от поканените участници в Беседата - Радина Банова, „Момичето с водата”, както я наричат. Говорим за Обществото, начина на провеждане на сбирките, идеята. Нужна ѝ е ориентация в ситуацията, за да може да подготви текст. Радина е един от най-дейните участници в първата Окупация на Софийски университет. Разказва как е станала част от протестната група. Прави впечатление желанието, енергията, с която говори и в същото време готовността ѝ да защитава идеята. Било е трудно, отговорно и в същото време тя и групата студенти, окупирали университета, са били на гребена на вълната. Видели са и хубаво, и лошо. Радина е на двадесет и три. Направи много силно обобщение на финала: Че политиките са пренебрегнали окупацията като сериозен мотив за сваляне на властта, когато са узнали, че зад студентите не стои никаква политическа сила.

Правя контакт и с Даниел Стоев - председател на Студентския съвет в Софийски университет. Да се включи с мнение по темата. Приема сериозно поканата. Текстът му пристига часове преди беседата в сряда. Даниел учи философия.

В уречения час се събира група от дванадесет души - Огнян Антов, Елена Владова, Радост Георгиева (все още с тази фамилия), Тони Ханджийски и моя милост - все представители на Обществото. Станка Бонева, Оля Недкова, Кристина, Явор, както и един представител на Сдружението, на метеорологичната служба, Мирослав Петров и съпругата на Огнян Антов - Златка.

Откривам беседата с кратко въведение. Възщност поделяме си с Огнян встъпителните думи. Беседата е с такава форма, че търпи разместване. Правим кратък разбор на последната среща, когато си раздавахме интелектуални шамари на творческо-общинско ниво.

Окупация: Кой? Какво? Кого?

Чета първо текста на Даниел Стоев. Дълъг, плътен коментар, в който чисто Синоптично Даниел се опитва да огледа протеста чрез Окупация от всички страни. Личи си, че учи философия. Но ми прави впечатление, че зад добре укрепените изречения зрее човек с много добре издържана позиция - възискателен. Усещам, че останалите ме слушат с притаен дъх. Думите се търкалят, озвучавайки ги от електронния четец. Почти не усещам кога идва краят. Силен край, където Даниел акцентира върху Окупацията в личността, тази в нас са-

мите.

Идва ред на коментарите. Станка Бонева стои с вдигната ръка. Първо изразява мнение, че е гост и не би трябвало да участва в дискусията. „Напротив” - почти едновременно репликираме с Огнян. Идеята на тази кръгла маса е да се дадат всякакви мнения, коментари, от всички. Да се получи Беседата. Станка взема думата и споделя, че момчето, Даниел, е написал страхотен текст. Започва да дава примери със своето студентство - във времена, когато никой нищо не е смее да каже. Следващите ѝ думи разпалват Огнян, който обяснява разликата - плюсове и минуси - с онова и сега. Намесва се и Явор, впечатлен от текста на Даниел Стоев, и подкрепя написаното от него.

На Тони му се пуши - видимо, обаче му е интересно и гледа говорещите.

Следваща чете Елена Владова. Обявява, че няма да ни представи целия текст [пълния текст, както и на всички участници с писменост, можете да намерите в брошурата или на сайта на Обществото]. Очевидно ѝ е дошло до гуша от голямата журналистика. Прочита няколко материали от типа: „Яжте люцерна - полезна е” и „Откриха тайна гробница, която отваря нови врати в науката”. Чела бюлетина на брат си, който кимал - всичко било като истинско. Само дето тя си измислила новините. Хич не е далеч от истината - съгласяват се повечето от нас, тъй като онова, което четем, е извадено от най-различни редакторски чекмедженца с табелка: Измислица. Смеем се, макар да ни се иска всичко да не е толкова смешно.

Радост Георгиева пристигна с малко закъснение, но хвана текста на Даниел, първия, по средата. Обади ми се в 17 и нещо, че сега пише своя материал. В 18.03 получавам sms: „v taksito sum”. Когато идва нейният ред да чете, съобщава, че дори по път е писала. Радост ще се омъжва. Но написаното от нея е шамар за всички сватбени агенции, търговци, ресторантьори и прочее доилки на младоженците. Те искат такса тирбушон, пари за покани, за розички, за всичко и навсякъде... О-КУПИ-МЕ. Буквално. Направо да не му се прииска на човек да се жени.

Радост предизвиква първо нервен смях в присъстващите, после и порой от коментари.

Остават два текста - на Огнян и моят. Решаваме да чета последен. Огнян също разтваря своя четец и подема. За интелектуалните окупатори. За родителите като окупатори на децата. За отказа му да чете художествена литература с изключение романите на Достоевски и поезията на Вапцаров. Многократно препрочитани от него автори. В различни моменти при различни обстоятелства, което му е помагало да следи своето развитие и до каква степен тези негови „Окупатори” са повлияли на живота му.

Станка Бонева отново взема думата. Хвали гледната точка на Огнян.

Идва и моят ред. С текст, който можеше да звучи още по-остро, но

от чувство за ред притъпих думите. Представих материал или по-скоро писмо със заглавие: „Опаковай Окупация“. Писмото е адресирано до Христо Явашев - Христо. Нелюбовта ми към управленското тяло върви под строй с катранена ирония и пиперлива реторика. Което провокира, на финала, Станка да вметне, че до този момент в такава светлина не ме е виждала - разпален, социално ангажиран и някъде на подсъзнателно ниво проявяващ форма на садизъм. Приемам думите ѝ с широко отворено подсъзнание и коментирам, че може и по-крайна дума да се използва, когато става дума за отношение към престъпното отношение към хората в България.

Имаме лимит на времето. Жената от библиотеката трябва да затвори в осем. Наближава. Кога минаха два часа? Няколко думи за финал, подготовка за следващата беседа. Оттегляме се към изхода. Тони държи цигарата си в ръка. Окупираме входа на библиотеката с цигари. Коментираме на двойки и тройки изминалата току-що среща.

Край на протокола.

Даниел СТОЕВ. Породихме историческа ситуация *

Благодаря за поканата да изявя своето мнение в тази беседа (каква красива дума!), макар и само чрез текст. Радвам се всеки път, когато науча, че някъде из България все още се случват „такива работи“, истински и неподбудени от комерсиални мотиви, смирени и нетърсещи масмедийна показност, в духа на приятелския разговор, който цели да си поговорим като нормални хора. Или поне аз така изрисувам в представата си атмосферата на онова, в което сега се наемам да участвам... С готовност споделям моето **разбиране** и **неразбиране** на Окупацията. Да, аз ще говоря за точно онази, която видях, в която участвах и която към момента е най-значимото събитие в моя живот - Окупацията на Ректората на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Онази втората, станала впоследствие, бе просто гротеска, неразбрана от никого, дори и от собствените си създатели, една политизираща се глупост и в този смисъл - безсмислие! И така, говорим си за Окупацията, започнала на 25 октомври 2013 г. (Приемам, че разговорът за нея може да бъде представителен и за окупациите в другите висши

училища).

Искам да споделя нещо. От самото начало, та чак досега аз се вълнувам единствено от това какво бе въздействието, което Окупацията оказва върху студентите, т.е. **какво бе студентската Окупация за самите студенти**. През годините формирах убеждението, че тъкмо тук - в тази особена социална категория - трябва да насочат вниманието си хората, търсещи и дишащи промяна. Поради това аз разглеждам тези събития като процеси със собствена логика, протичащи вътре в студентската общност, където активни субекти бяха студентите, без значение какви политически, идеологически или корпоративни интереси влияеха и замърсяваха това напълно студентско - по своята субстанция и енергия - **движение**. Недоброжелателни и неразбиращи са онези хора, които свеждат всичко до някакъв добре подготвен сценарий („конспиративен софтуер“), внесен отвън сред студентите („манипулиран хардуер“). Те не виждат и не могат да анализират събитията от края на м. октомври м.г. като израз на степента на гражданската култура и социална чувствителност и осъзнатост на една общност с голям (макар и доста заспал) **революционен потенциал**, каквато е студентската, като израз на нейната **подготвеност и неподготвеност** да извърши социална промяна.

*

На първо място...

Окупацията като събитие

Няма **буден студент**, който да не чувства монотонната глуха и някак притъпена атмосфера в студентската (а защо не и българска?) общност. „Буден“ в оня смисъл, който ние, българите, възпитани с възрожденската си литература, влагаме в тази дума. Не че днешните апатия, пасивност, свръхмеркантилност, конформизъм и запъхтян кариеризъм не са посвоему динамични, шумни и ярки. Но това са все поведенчески нагласи, които укрепват сивотата и атомарността на всекидневието, насищат го с рутина и едно-образие. Задушливото пространство на тримерната координатна система с направления: обучение - CV - кариера, и тяхната обща пресечна точка, наречена **статукво**. Е, ето защо окупирането на Ректората бе **събитие** - защото пропука това всекидневие, отвори паралелно случване на събития и в този смисъл **предложи избор...**

Кой?

На „Ранобудните“ реагираха всички будни; някои - с участие, други - с критика, трети - с емоция и подкрепа. Всички ние, които взехме участие по един или друг начин, още ярко помним по какъв начин целият този процес въздействаше върху нашите сетива и разсъдък. Намирахме се в историческа ситуация и не просто се намирахме в нея, а я бяхме породили! Усетът, че можеш да влияеш на историята! Да, в много малък времеви промеждутък, на едно много малко парче пространство, по сравнително незначителен начин! И все пак. А може би повечето изживяха всичко това по обратния път - дадоха си сметка, че са извън обичайното време и рутината, че от тях зависи нещо, че на тях гледат като на фактор, че те са отговорни. Склонен съм да мисля, че това бе най-осезаемото и значимото: доби се опит за това друго състояние на **ненормалност**.

Студентите фокусираха върху себе си погледите на гражданите, самите те най-накрая уточниха и напомниха на всички, че преди да са „обучаващи се“ те са съ-граждани, че преди да имат CV, те искат да има справедливост, че преди да създават кариера, те трябва да ремонтират обществения договор. Още веднъж: **кой?** Ето тези студенти: които заживяха в нова тримерна координатна система: съгражданство - справедливост - обществен договор, с пресечна точка **смисъл**. Смисълът винаги извежда извън тесния похлупак на индивидуума, извън рамките на онзи, който знае само себе си. Смисълът обвързва човек с другите човеци и нека погледнем как грубо индивидуалните категории (обучение, CV, кариера) се заменят от други, надскачащи отделния атом (съгражданството, справедливост, обществен договор). Това бе другият ценен опит: усетът за **за-едност**.

Какво?

Ректоратът на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Символът на нашия **академизъм** и **просвещение**, институцията, изначално създадена с цел национално духовно изграждане. Последваха частични и нетрайни опити да се завземат и зали в други факултети на Университета - във Факултета по журналистика и масова комуникация, във Факултета по математика и информатика,

във Философски факултет... Но основното тяло на движението бе Ректоратът, неговото сърце - аудитория 272.

Но да минем от въпроса „какво“ на „защо“ (и без друго първият препраща към втория): Защо точно Университет? Тук се явява и първият парадокс. Софийският университет не е **банка** или **министерство** („отрицателните герои“), а движението „Окупирай“ се роди тъкмо като критическа нетърпимост и решителен протест срещу съвременния корпоративно-олигархичен дух и световно социално-икономическо неравенство („Ние сме 99-те %!“). Съвсем друга категория са академичните пространство и автономия, грижливо и ревностно отдадени на истината и единствения път, отвеждащ към нея - **научното изследване**. Академичното наистина се занимава и със социалното (то самото е в крайна сметка също момент от обществото), има за своя крайна цел не някаква празна и куха теория, а подобряване именно на социалното. Да, Платон написва „Държавата“, но излиза извън Академията, за да опита да я осъществи в света. И всеки път когато някой се опитваше да кокетира и флиртува в медийното пространство с интернационалното движение „Окупирай“, това **несъответствие** се натрапваше в мислите на внимаващите в темата.

Кого?

Тук аз виждам две разклонения на въпроса: „срещу кого“ и „за кого“.

Срещу кого бе ясно още от преди самата Окупация: срещу **липсата на морал** в родната политика (макар че такъв всъщност има, просто той не съвпада с този на обикновеното население), срещу ширещата се корупция и упадъкът на законността, цинизма на политиканския ни елит, криворазбраната демокрацията. Поради всичко това гневът и нетърпимостта, които подхранваха най-масовите настроения сред студентите вътре, бяха и според мен все още са изцяло **справедливи** и **оправдани** от гледна точка на огромното мнозинство от хора. Но не бяха такива самата Окупация и практическата форма, в която се изявиха желанието за промяна и онези гняв и нетърпимост. Защото кой е този човек, който има основание и право да смята за правдиво и оправдано (простете за смисловото припокриване на двете думи) възстановяването на една несправедливост чрез пораждането на друга?! С което преминавам към второто разклонение на въпроса...

За кого също бе казано. Всичко се правеше с-мисъл за хората, разбирай народа, нацията, онова огромно мнозинство от хора. Масовите граждански протести от лятото на 2013 г. са започнали да се топят, трябва да ги подсилим, да ги възродим. Но как? Като ги пренесем в университета. Така ще постигнем и още нещо - ще провокираме и взривим апатията сред студентите, ще отприщим духа от студентската общност и ще залеем всички аудитории на окупираната Алма Матер. Но защо тогава „Ранобудните“ се оказаха малцинство в лоното на опита си да възродят масовите и справедливи граждански протести, неподкрепени от своите колеги? Отговорът е неприятен, дори дразнеш, но прост. От една страна, защото правата на по-голямата част от нашата общност бяха нарушени (правото на образование). От друга страна, тази част или беше **неподготвена** за подобна крачка като Окупацията, или смяташе, че поставените цели от „Ранобудните“ **няма да се постигнат** чрез предприетия начин. Накратко, общността бе **поставена пред свършен факт**. „Окупацията вече е факт, Даниеле! Нека не мислим за това дали е най-уместното и правилно нещо, а да се опитаме да видим какво оттук нататък ще правим!“ - това ми каза още в първите дни след началото един от водачите на Окупацията.

Парадокс номер втори. Онзи, който се бори за социална промяна (каквата и точно да е), той не може да си позволи да не съгласува действията си с онези, за които иска да постигне тази промяна.

Вярно е, че в началото всички бяха опиянени и обнадеждени, че ще се постигне ефектът на доминото. „Ако в Ректората заприиждат масово студенти да ни подкрепят, кой ще оспори, че ние сме прави?“ - и това се чуваше в първите дни. Това обаче - вече добре видяхме - не се случи! То не се случваше и по „процеса“ на окупацията: редиците на идейните ѝ поддръжници сред студентите все повече оредяваха. Водачите отказваха да признаят, че колкото студентите не са разбрали тяхната гражданска съвест и патос, то толкова вярно е и че те **не знаеха** как да променят нагласите вътре в студентската общност. И затова „Ранобудните“ се принуждаваха да търсят външен резонанс с други граждански протестни групи, действащи паралелно по това време, да правят т.нар. „акции“ извън сградата на Ректората, което да им генерира медийно отразяване, поддържане на публичния интерес към тях, гаранция, че няма да изчезне техният глас. Всъщност техният глас и онова, което той имаше да каже на обществото (или поне на техните колеги), трябваше да им гарантира неизгасваща подкрепа. Но на какво

точно можеха „Ранобудните“ да научат обществото? Всеки трябва да опита да отговори на този въпрос.

Също така вярно е и това, че един от най-често повтаряните конт-рааргументи срещу Окупацията бе този: „Ние искаме да учим, ние искаме да се образуваме“ и т.н. Ние, които цели 12 години тайничко се надявахме да се скатаем от училище, да избягаме от час или да караме „свободен“ час (забележете - „свободен“ час; това не е случайна словоупотреба, по-късно ще се върна на това), сега решително заявяваме, че искаме да учим. Аргумент, достоен за подигравка и многократно подиграван като инфантилен. Критикуваха го така: „По-добре бъдеще без диплома, отколкото диплома без бъдеще“, „Простете ни за неудобството, държавата ни е в ремонт“, „Не ви ли е срам, докато ние се опитваме да си спасим държавата, вие ходите на лекции“ и др. под. Но нали задачата бе да се обединим с нашите колеги и да извършим промяна, а не да им се подиграваме и караме? От това, че другите не са дорасли да разбират тебе, може само да се направи обратният извод, че ти не знаеш как да им го обясниш!

Не ми се говори още много за това... Отново почвам да изживявам огорчението, което осъзнах с този трети парадокс: не бе разбрана историческата не-готовност на студентите, не бе подготвен никакъв план как да бъде наваксано историческо време (всичко се правеше в крачка, Окупацията следваше почти изцяло външен ритъм и преобладаващо бе реактивна), първият опит на това поколение студенти да се конституира като гражданска общност конституира разединена и противопоставена общност. И най-болезненото - не се поемаше отговорност за грешките и щетите, които произтичат от собствените действия. Тази тема винаги бе премълчавана в дискусиите, подритвана като улично куче и никъде вътре в Окупацията или навън пред обществеността проблемът не бе поставян с нужната острота.

Не се питам защо не се постигна оставка, възстановяване на законността и справедливия обществен ред. Но защо стана така, че запаленият смисъл, новата координатна система, енергията на това събитие, оправданите гняв и нетърпимост не успяха да събудят поне студентите?

Едно гледище, което не претендира за оригиналност

Проблемът не беше в това, че избраната форма и начин на про-

тест (окупация плюс декларации плюс призови плюс улични пърформанси) се оказа неефективна. Нито в това, че дори и осъществени политическа оставка и разпускане на Народното събрание също щяха да са неефективни. Т.е. аз твърдя, че „Ранобудните“ изначално не поставиха целите си адекватно.

Ако най-дълбоките смисъл и мотивация, стоящи зад техните искания бяха, така да се каже, да освЕстят политиците, то как една оставка и нов парламентарен състав гарантират, че искания ще бъдат задоволени? Всички участвали споделяхме убеждението, че компрометираният ни политически елит вече четвърт век оплита с правни, медийни и олигархически мрежи гражданското общество и че реално няма политически субект, на който да може да бъде гласувано доверие. Да допуснем, че кабинетът подава оставка. Нима има начин от някъде да се пръкне партия, коалиция или движение, което да изместят старите муцуни? Няма откъде. Остава да допуснем, че от страх политиците ще се променят. Директният въпрос в този случай е: „Докога?“ Докато тези, в чиито морал не вярвам, съумеят да се прегрупират отново, в по-ловки и по-засукални политически смешения.

Оставката е палиативно решение в рамките на статуквото. Никой никога не дискутираше в дълбочина какво щеше да се прави след нея.

Самият проблем не бе разбран. Работата касаеше и все още касае промяна не в този или онзи кабинет, а в гражданското общество (в самите хора), които позволяват да бъдат лъгани и манипулирани, които не познават правата си, които не се самоинформират, не анализират критично хаотичните потоци от сведения, не пристъпват един към друг за обединение, загърбили егоцентризма и дребнавите лични интереси. Не че „наши и чужди гости“ и лукави опекуни всячески не се стараят - по израза на Имануел Кант - да ни държат в проходилките, в гражданските ни памперси и с всевъзможни залъгалки в уста. Цели индустрии работят за това на хората да се създават изкуствени потребности, за да паразитират върху тях впоследствие, а самите консуматори да се кланят на съвременния религиозен култ - вещите. Цели институции като разпадащата се образователна система ни отвлечат от истинското предназначение на човешкото същество - да разбираме защо сме на този свят, да ценим и развиваме личното си достойнство, да сме не в безкрайна надпревара с другия до нас и изобщо да не сме в една празна надпревара със самите себе си (защото накъде бързаме?), а да

направим от другия другар...

*

Простете, ако ви досадих с този патос. Просто така и не разбрах по какъв начин оставката ще реши социалните и екзистенциалните проблеми, които всекидневно никнат сред нас. Призивите за „възстановяване на законността“ в България също бяха дълбоко пожелателни. Много хора изгубиха смисъл, изоставиха Окупацията. Други използваха това, за да позлобят на гърба на колегите си в мига, щом медиите спряха да ги позиционират в прайм-тайма. „Вижте ги онези малцина анархо-клошари!“ „Жалкарите му с жалкари!“ И така нататък.

В крайна сметка Окупацията не породила така силно очакваната експлозия в обществото и претърпяла имплозия. Някои хора опитаха да извлекат от останките ѝ политически дивиденди, други се фанатизираха и радикализираха извън всякакъв адекватен контекст, трети и до днес (след свалянето ѝ) опитват да изградят организация, макар и неформализирана, която да продължи да съществува и да бъде устойчива. Клонии се към варианта да продължат да бъдат нещо като аларма при всеки следващ гаф, скандално назначение и пр. Редиците продължават да оредяват.

Всичко това бетонира и препотвърди един извод, поне за мен: нужно е да се постигне консенсус по това, че не с окупацията ще може да се изгони политическият елит, който е окупира властта. Погледът ни трябва да се пренасочи в друга насока и да помислим що за окупацията е тази, която държи човек отвътре (студент или не-студент)? Човекът е окупиран... отвътре. Там е, където трябва да погледнем, там е, където трябва да действваме, това е територията, за която трябва да „воюваме“...

* Даниел Стоев е председател на Студентски съвет към Софийския университет. Заглавието е на редакцията.

Елена ВЛАДОВА. Преглед на печата

Българин е задържан във Великобритания за кражба на паметник от римско време

Българин, живеещ във Великобритания, е задържан от полицията в Нюкасъл заради посегателство над обект, част от културно-историческото наследство на страната, съобщиха медиите на Острова. Българинът с инициали Х. Х., пребиваващ в Нюкасъл от 3 години, бил заловен на запад от града в момент на кражба на камъни от Адриановата стена или така наречения Адрианов вал. Както е известно, историческият обект датира от римско време, построен е при управлението на император Адриан, за да маркира северната граница на Римската империя. През 1987 г. стената е включена в Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО.

Българинът Х. Х. признал, че през последната половин година се е разхождал по протежение на Адриановата стена във вътрешността на страната с цел да се сдобива с камъни. На въпроса „защо“ той отговорил, че причината е носталгия по родината - имал намерение да използва камъните, за да си построи дуварче (в комюникето на английски език little stone wall), до което да засее здравец, за да му напомня за къщата на баба му на село в България, където прекарал детството си. На българина е наложена глоба, а снимката на селската къща в България, която Х. Х. показал, е публикувана в няколко вестника с текст „The future evolution of the rural tourism“.

Сензационна находка доказва, че българка има пръст в успеха на Карл Велики

Любовна история с българка има принос за успеха на Карл Велики при завладяването на Ломбардия и обсадата на Павия, се съобщава в престижното италианско научно издание *Bella menzogna*. Историци от музея в Павия наскоро попаднали на сензационна находка - в избата на сграда, построена през X

век, днес частна собственост, обявена за продажба, бил открит сандък, в който имало старинен ръкопис от началото на XI век. В текста, посветен на историята на Ломбардското кралство до завладяването му от франките, се разказва какво е разказал някой си Ариперт (не кралят), свидетел на обсадата на Павия от франките, която продължила от октомври 773 до края на юни 774 г. Според този древен източник по това време в Павия живеела красива жена на име Мавруда, която несъмнено е била българка. Предполага се, че тя била потомка на българи, отвлечени от войските на Арабския халифат, които през 718 г. хан Тервел успял да победи. Отвлечените българи все пак успели да избягат и някои попаднали в Павия. Според старинния ръкопис след като Мавруда разбрала, че Карл Велики е снажен мъж, висок към метър и 80, намерила начин да избяга отвъд стените на Павия и да се запознае с него и през месеците на обсадата на града двамата доста често се срещали, което носело радост и сила на Карл Велики. Находката доказва още един принос на българите в западноевропейската история.

Невероятно! Древна рецепта с люцерна лекува всички болести!

Люцерната е била използвана от древните народи като средство за лечение на много болести. Тя е била широко прилагана от келтските племена. Скорошни разкопки във Франция извеждат наяве нови доказателства за лечебния принос на люцерната. Благодарение на съвременните достижения на археологията вече е възможно да се установи по намерените останки какво най-често са яли и пили древните, както и как са се лекували.

Ето една рецепта с люцерна, прилагана от аквитаните в региона на Бордо.

„Станете преди изгрев слънце на 1 октомври, като предишната вечер добре сте пийнали вино. В полето с люцерна седнете, като подвиете левия си крак под десния. След това слушайте птичките и като чуете кос, наведете се напред и

духнете 3 пъти върху люцерната, за да ѝ предадете от вашата енергия и от потока на виното. Скъсайте със зъби 10 стръка люцерна. След това вървете до потока. Дръжте люцерната здраво в зъби, седнете на брега, като подвиете този път десния крак под левия и потопете люцерната във водата 3 пъти. И тази люцерна лекува рани, болести и всичко. Даже любовна мъка.“

Лекари масово се връщат в България, искат да слушат класическа музика

Лекари, заминали на работа в чужбина, масово се връщат в България. Една от причините за това е, че искат по-често да посещават класически концерти и оперни спектакли и да ги поздравяват по Българското национално радио с класическа музика, каквато традиция другите национални и регионални радиостанции нямат. „Спомням си, че в младежките ми години, когато бях студент у нас, беше традиция да се обаждаме на програма „Хоризонт“, за да поздравим някой колега за рождения ден“, казва в интервю за една медия лекар, току-що кацнал на летището в София.

За сравнение цената на билета за Парижката опера достига до 195 евро, за новогодишния концерт на Виенската филхармония до 940 евро, а в миланската „Ла Скала“ за неудобство на зрителите мобилните телефони се оставят на гардероба преди началото на спектакъла. В България цените на билетите за класически концерти и оперни спектакли са значително по-евтини, а мобилните телефони остават у зрителите и винаги звъни поне един в залата. Така е сигурно, че винаги можете да се обадите на вашия личен лекар и той да ви се притече на помощ на домашно посещение, дори и да е на опера или симфоничен концерт.

Краят на света настъпва на 20 януари 2080 година

Апокалипсисът ще настъпи на 20 януари 2080 година. Предсказанието е направено от маорите. Това съобщиха вче-

ра учени от Нова Зеландия в скайп връзка, излъчена от водещите световни телевизии. Учените показаха в ефир камък с гравирани знаци. Камъкът е намерен на брега на Тихия океан край Окланд от дете на немски туристи, които го занесли в музея. Учените успели да дешифрират част от знаците, които според тях означават цифрата 2080, както и думата „край“ на непознат досега диалект на маорския език. Засега учените нямат други данни за това как ще настъпи краят на света. В близките 5 години те ще изследват крайбрежната ивица на Окланд, за да открият други камъни с пророчеството на маорите. Туристи в района няма да се допускат. Изчислява се, че това ще се отрази на икономиката на страната с 5 милиона долара.

* * *

Тук трябваше да има новина, посветена на собственика на нашето издание и многобройните ни спонсори, но поради автоцензура няма да я съобщим.

P.S. Новините, написани по-горе, са измислица въз основа на исторически и други факти, съобщиха всички световни агенции. Това е лесен начин за окупиране на медийно пространство.

P.P.S. Аз, долуподписаната Елена Владова, удостоверявам, че всички съобщени по-горе новини са измислени от мен.

© Всички права запазени. Позоваването е задължително. За поръчки за измисляне на новини, изпратете заявка на посочения в сайта www.varnawriterssociety.net e-mail адрес на автора. Тарифа по договаряне.

Радост ГЕОРГИЕВА. Булката воин и битката с окупацията

(Този текст не претендира за литературна стойност, тъй като е писан от 6 без 5 до 6 и 5 в късния следобед на 26.02.2014 г. под влиянието на някои по-долу описани вируси.)

В края на декември на мен и моя любим ни дойде порочната мисъл да се оженим. Дори черна мисъл, бих казала, а вие бихте отговорили веднага: „Ама как така черна, нали сватбата е нещо красиво, бели рокли, воали, панделки, цветя, романтика и т.н.“

Черна мисъл, защото откакто започнахме подготовката, започна и не особено романтичната част. Помните ли онази реклама - „Когато се простудите, над 200 вируса ви атакуват...“? Положението е почти същото, само че не ви атакуват вируси, а гладни за парички управители на хотели и ресторанти, сватбени агенти, фотографи, видео оператори и всякакви други анимационни герои.

Тези по-горе наречени „вируси“ са окупирали СВАТБАТА - моя дългоочакван романтичен бял празник и по метода „ден година храни“ отчаяно се опитват да ми го почернят. За целта се измислят всякакви щуротии от рода на „такса тирбушон 30 %“, „наем поляна“, „уелкъм дринк“, наем на панделки, украси, свещници, овъртайм и други подобни, за да олекне в края на прекрасния ден младото семейство с прилична сума от колкото се може повече хиляди лева.

ОКУПАЦИЯ...

Откъде произлиза тази дума? Дали не е от О-КУПИ-МЕН?

О-КУПИ-МЕН - 1 400 лв. за филм от сватбата.

О-КУПИ-МЕН - 20 лв. за ВИП покани.

О-КУПИ-МЕН - рокля за 1 500 лв.

О-КУПИ-МЕН - куверт поне за 60-70 лв.

О-КУПИ-МЕН - скалопини с рататуй, маслиново тепенаде, кондimenti, якитори, бърбън дресинг, салтимбока и поне половин свободен час - време за превод на менюто на чист български с помощта на Google.

От седмица насам се боря с окупацията. Сватба ще има, очаквам нови оферти, където може и да има наем на вилици и лъжици, такса „въздух“ и други окупационни иновации.

Приемам идеи и предложения за борба с окупацията. Дотогава и

сам воинът е воин!

Огнян АНТОВ. Интелектуални окупатори и окупатори по време на беседа

I

Сигурно очаквате да разправа нещо за окупация на университет, на парламент, на площад, улица или паметник? Да опиша искрите в очите на студентите, скритите боксове в ръцете на агитките, плакатите в ръцете на шествачите, античните прашки и молотови коктейли в Киев през 2014?

Не. Ще говоря за друга окупация. Изначална и иманентна (вътрешно присъща). Тази, която окупира нашето съзнание - а някои предпочитат да наричат тази част от самосъзнанието душа.

Всички ние сме окупирани от нашите гени, от нашия род, от средата, в която сме израсли. В това няма спор. Затова ние приличаме на нашите родители, а нашите деца приличат на нас.

А как се получава това и за какво всъщност става въпрос?

Може малко странно да прозвучи на първо слушане, както и всички психолози да се похият, но когато говорим за окупация, всъщност говорим за кумири. Криминалистите биха потърсили и т.нар. Стокхолмски синдром в окупацията като феномен.

Всеки от нас носи в душата си някой кумир, когото волно или неволно следва. Дори и когато се бори срещу този кумир, срещу неговото влияние върху себе си, всеки от нас знае, че противникът му все пак е неговият кумир. Кумирът в нас е силата, която ни е окупирала. Тази сила няма ясни очертания. Тя се простира от начина, по който общуваме, през хората, които избираме за контакт, покрай пътя, по който разсъждаваме, до моделите, по които живеем, работим и умираме.

Най-естествените наши окупатори са нашите родители. Ние носим техните тембри, интонации, език на тялото, език на беседване. Дори когато се борим срещу тази окупация - тоест срещу техния авторитет - ние всъщност решаваме едно и също уравнение, но със знак минус.

Обаче родителите рядко са нашите интелектуални окупатори. Колкото и парадоксално или скандално да звучи, интелектът ни лесно може да надскочи родителската окупация. Обаче интелектът ни много трудно и по-често никога не може да пренебрегне своите интелектуални окупатори - тези кумири и авторитети, които ние сами сме инжектирали в себе си.

Ще ви дам най-сетне и примери със себе си.

II

Наскоро имах един файл в компютъра, обаче съм го загубил. Това беше много странен файл. Той няма разширение, няма съдържание, не отваря нищо. Държах го само заради името на файла. Кое-то беше не по-малко странно. То представляваше (по последни мои спомени) следните цифри: 51(3)71(2)6. И толкова. Никой никога не би могъл да се сети какво означава. Държах го, защото през годините просто забравям това, което името на файла брой.

А името на файла брой броя препрочитания на всеки от петте големи романа на Достоевски. Към днешна дата в период от двайсет години насам аз 5 пъти съм чел „Престъпление и наказание“, 7 пъти „Бесове“, 6 пъти „Братя Карамазови“; другите два романа - „Идиот“ и „Юноша“, съм успявал само по веднъж, а в скоби е броят опити да ги препрочета.

Ето и въпрос: Защо го правя това, защо препрочитам тези три романа толкова пъти, като имате предвид, че аз мразя да препрочитам книги и вече от десетилетия не чета художествени книги, а предимно документалистика и научни популярности?

Ще се върнем след малко на задачата с това условие. Преди нея още един също не толкова очакван факт.

Аз чета Вапцаровата поезия от четвърти клас. От единнайсетгодишен. Като имам предвид какво представлява неговата поезия и като имам предвид, че тогава е било 1987 година, България беше в идеологическата тенджерка на тоталитарната догматичност, елементарност, пропагандност и простотия, а статиите в учебниците за Вапцаров нямаха нищо общо с неговата поезия (първата ми издадена книга беше изследване върху тази поезия), на мен и досега ми е чудно защо от толкова малък съм запоглъщал тези 30-40 стихотворения, чел съм ги години наред - всяка година по много пъти (иначе отдавна литературно съм си обяснил тоя факт). Досега със сигурност съм изчел Вапцаровите стихотворения над 100 пъти, което звучи чудовишно. Защо?

Ето защо. Защото тогава, попадайки на Вапцаров и Достоевски, аз съм попаднал на моите кумири; четейки ги безспир, аз съм ги инжектирал в моето собствено Аз; четейки ги и днес, аз го правя, защото се нуждая от тях, както болният се нуждае от своето хапче. И наистина - ето ви нова порция факти. Забелязал съм, че подхващам Достоевски, когато съм в някакъв по-тежък психологически период от живота си, може би когато започвам да губя почва под краката си с различните възрасти или житейски събития, задължително придружено с неизбежно зачестяващите депресии, или просто съм временно дезориентиран. Или когато зрее и ми предстои нещо важно в литературното ми битие - например написването на роман. Впрочем това досега не съм го обяснявал или признавал някому, но е показателно.

Въпросът обаче остава: Защо ги чета толкова много и докато съм жив, ще изчета над десет пъти поне любимия си „Бесове“?

Защото аз съм обсебен от тях. Защото, когато се е изграждало моето лично и литературно съзнание, те са били моите интелектуални окупатори, интелектуални родители. И наистина - и до днес си спомням как, зачитайки веднъж Вапцаров в късна гимназиална възраст, аз с изумление усетих, че начинът на поетичното му изразяване, неговото, на Никола Вапцаров, прилича на... моето. Какво да говоря за Достоевски, по чието романово давление се и научих да пиша романи. Сиреч дотам съм ги вплел в съзнанието си, в душата си, че техните думи и мисловни прийоми аз ги възприемам за свои собствени, така както детето повтаря в израстването си, а често и цял живот, бащините и майчините си думи, интонации, навици, схващания, реакции, истории и т.н. А те му принадлежат по силата на интелектуалното окупаторство.

Това не е някаква новост, разбира се. Тези, които познават литературната история, веднага ще дадат пример за интелектуално окупаторство именно с моите двама кумири. Вапцаров е под прякото поетично дори влияние на офицера си Цвятко Радойнов, пише разни глупави маршове и песни по негово изискване и дори одобрение. А българският интелектуалец Цветан Стоянов в своята студия „Геният и неговият наставник“ обясни на света как Достоевски под някаква форма е бил под приятелската шапка на оберпрокурора на Синода Побенодосцев.

И понеже съм професионален литературен анализатор, аз ползвам горните факти и по брехтовски, с отстранение, с оглеждането им отстрани и като повод за допълнително себеосмисляне. Ето,

сега, като се снабдих с електронен четец, аз нося романите на Достоевски и поезията на Вапцаров постоянно със себе си. И чакам с нетърпение кога и какво ще ми се дочете, за да проанализирам сам себе си, да разбера в какво психическо състояние съм и какво ми се прави. На практика ги ползвам като инструмент за душевна настройка и като навигатор, ако съм загубил интелектуалния си път.

Мислех да направя аналог със Стокхолмския синдром, тоест със симпатията, която някои жертви развиват към похитителите си. Аналогията е очевидна. Аз обичам буквално до безумие моите интелектуални окупатори. Но аналогията е бутафорна и невъзможна. Похитените всъщност претрансформират омразата си с обратен знак. А аз никога не съм мразил първоначално кумирите си. Но пък мога да ги намразя в последствие и това не е нещо рядко срещано в човешката психология, например при тези хора от миналия 20 век, които в младостта си са били социалисти, а след това и през втората половина на същия век стават идеологически реакционери или дисиденти.

Не знам дали съм прав или не в горните работи, но знам със сигурност, че следващия път, когато посегна на Достоевски и Вапцаров, няма да е от лавицата въщи, а ще е през моя kindle или поок-а на жена ми.

III

За да се демонстрират механизмите на окупацията, не е нужно да се дълбае чак толкова. Можем просто да вземем една среща на група хора, да вземем например една беседа по дадена тема.

Ще дам пример от януарската беседа, номер 1, която проведохме с Обществото на младите писатели на тема ИМЕНАТА в Дома на писателя Варна.

Събрахме се девет души. Петима представители на Обществото, двама познати на член на Обществото и двама абсолютно непознати, явно привлечени от медийното огласяване на инициативата и темата ѝ.

И така, какво може да се очаква от такова уравнение?

Първо. Разминаване между очакванията на непознатите за насока и идеологическа лексика на разговора.

Второ. Неподозирани факти по темата, които ще научат за пръв път сами инициаторите.

Трето. Възможни конфликти, опция и за скандал.

Четвърто. Задължителни изненади при развоя на беседата и за двете страни.

А защо можем да очакваме тези неща? Защото новите, непознатите посетители и участници попадат в една чужда им среда. Те са в подчинена начална позиция. Тоест тази среда ги окупира, те са принудени да изслушат и изтърпят всичко казано, дори и то да не им харесва или отчетливо да ги дразни и ядосва. Но те са окупирани, те си траят. След това обаче палачинката се обръща. Те вземат думата, разкриват себе си и поощрени от околното внимание, започват да го окупират, да си налагат тезите и да навлизат в атака, да квалифицират околните и т.н. Домакините, естествено, са изненадани, стреснати, биват окупирани от енергията на непознатите, не знаят как да реагират, траят си, понеже трябва първо да се ориентират... Ето как махалото на окупацията се прехвърля от едната в другата страна. А дали тази взаимоокупация е валидна за всеки разговор, всяка среща, дали това не е социален комуникативен механизъм? Не сме социолози, ще пропуснем този въпрос.

И ето какво се случи в споменатата вечер.

Двамата непознати влязоха, не се запознаха с никого, шепнеха си на ухо, сетне заслушаха и само въртяха очи. Особено взеха да въртят очи, когато един от четящите направо прокле варненския общински съвет по някакъв иначе несъществуващ повод. А когато се зачете текстът на лежащата у дома си с компрес и термометър под мишница Елена Владова, отсъстваща поради грип, непознатите взеха да въртят и глави. Понеже Елена от актуален яд беше насолила като неадекватен и некадърник първо личния си лекар (подчертавам личния), оттам и всички лекари, а оттам по някаква нейна асоциация пострада и учителското съсловие. И така непознатите изтърпяха всичко и не обелиха ни дума. Когато дойде техният ред, се оказва, че единият е бивш, другият - настоящ варненски общински съветник, а освен това единият е лекар, а другият - учител.

Можете да предположите как Обществото зяпна и заанализира смутено и трескаво казаното против съсловията на гостите, докато евентуално намери сили да си подсмигне съзаклятнически.

Защо мълчаха гостите? - Защото бяха окупирани от Обществото.

Защо зяпна Обществото? - Защото бе окупирано от гостите в реализираната контраатака.

Още подробности (включително и наченките на скандал, подобаващи за всяка една окупация) можете да прочетете в протоколната

бележка към сборника от Беседа #1. Архивите са живи в интернет.

20 февруари 2014

Мариан ЖЕЛЕВ. Опаковай Окупация

Писмо до Христо Явашев - Кристо

Едни гащи, когато се изтрият, ги хвърляш. И обувките, както и чорапите, потника, шапката и тапицерията в колата. По пътя на започнатата логика би трябвало да кажа, че и Окупацията се изтърка и е време да се замени, подмени или изключи изобщо като форма на протест. Уви, настроен съм антилогично, въпреки че подхождам много сериозно, интелигентно и дори с леко чувство на хумор към това писмо. И ако пак не гледате сериозно на думите ми, попитайте в свободен текст определени политици защо те, като са се изтъркали и износили, не позволяват на фирмата за чистота да ги подмие, обърше, рециклира или направо бракува.

И така, уважаеми Кристо, обръщам се към Вас преди всичко с надеждата да ми бъдете поне слушател, тъй като, сигурен съм, от две думи ще се разберам. Вие сте човек прибран и в същото време нестандартен; упорит, но и много тънък по отношение на това що е изкуство и как може то да надвисне над обществото в добрия смисъл на думата. Но аз най-вече, пишейки Ви, разчитам на качествата Ви на авангардист, индивидуалист и по-скоро на българин. (Да не забравя да си припомня накрая, че да си българин се превърна в много проста формула, а не бива и е редно да измисля нестандартен, но много силен финал по този повод.)

Така.

Има ли начин протестът да бъде опакован? По Вашия способ, с Вашите средства и талант, упоритост и концепция. Студентите, а оттам и цяла България имат нужда от различен поглед върху свободата и бъдещето си. По ред причини, с които се заемам:

Първо с голяма доза съжаление констатирах, че неопитни или по-скоро нахални политически дейци - на културата, на халтурата, на

попфолкагентурата и прочее - правиха трижди опити да окупира първия протест в Софийски университет. И не само там. Т.нар. тролове, тровеци и петнящи форумите, както и подставени лица на други протести и окупации, пробощаха и с жила (иначе покрити с партийни шлифери) протеста, инжектираха там отрова във форма на простотия и елементарно познание на относителната свобода дори за да се стигне до хронично отпадане, болест на духа и межерна обърканост в масовото обществено мнение.

По същия начин постъпваше и Корубана от „Властелинът на пръстените” - пробощаше жертвите си и ги оставяше в полуживо състояние; обвиваше ги в паяжината си и след това, както изгъряха орките, се наслаждаваше на свежата им плът. Нямахме пожалени - offroad машините, наречени интелектуалци, с четири дини под една мишница тралят интернет пространството, унищожават в зародиш хвърления там хайвер на надеждата, че в родината нещата ще се оправят, самоизписват се като герои на нацията и бързат в четвъртък следобед да си приберат хонорара. Битката се водеше по всички фронтове, въпреки че нещата се свеждаха до една-единствена дума: Оставка!

Второ, Опаковането е вид имунизация. Ако ти се заемеш с тази задача, никой няма да посегне на изкуството ти. Разбира се, преди това всички, които не сме съгласни с досегашния начин на клошарска загриженост от страна на хората с вратовръзки, ще влезем в опакованото, а ти след това си действай. Да, никой няма да ни посегне, защото няма да знаят как. Изкуството е висша форма на протест и обикновено конвенционалните оръжия, изпитаните тактики и обедненият уран в устата на платените интелектуалци няма да могат да проникнат зад изкуството да бъдеш различен.

Всъщност това искат всички - нещо различно. А не едно и също. Ние бавно затъваме. Крепим се на въображение, което много пъти бива заливано от вълна на недоволство. Тогава то се превръща в омраза - интелектуална омраза, под която зрее отмъщение. Сигурен съм, че един ден ще надигнем глави и ще видим светлината. И знам също, че за да стане това, ние трябва да сме си простили. Първо на нас и после на онези, които ни превърнаха в опаковка. Така е, дълго не можеш да държиш омразата, сметена под платчето. Или се вдигаш на бунт, или си траеш, покрит, увит, смълчан като вестник в тоалетна, като изключен телевизор или като медия, която си търси партийна каса за спонсор. Но виж, друго би било, ако с формата на изкуството изразиш и протест, и отношението си

към света като цяло. Ето защо минавам към...

...Трето - искам да те помоля, уважаеми Кристо, да отделиш една опаковка за всички, които са ни управлявали, управляват и си мислят, че ще ни управляват. Но отдели от остатъците по други проекти - крѣпки един вид. Искам добре да ги пристегнеш, примерно някъде в подножието на Витоша, та при изгрев слънце мераклиите добре да греят над столицата. Ние ще им се наслаждаваме с дух и ценности. Стих ще им посветим. После ще ги забравим. Защото едно е да управляваш, а съвсем друго - да ръководиш; както се различава властването от раздаването (от душа и сърце, а не според джоб и заплата). Само опаковката ще ни напомня за тях - така, както празните места в домовете, фирмите, живота напомнят за доскорошни наши братя и сестри, понястоящем емигранти.

Животът би трябвало да е добър, наистина. И хората един друг да се подкрепят - като в онази легенда на Конфуций, където човеците в рая един друг са се хранили с дълги клечки, защото не са могли сами да сложат залък в устата си. Също така животът трябва да е песен, изпята на висок глас. Но няма кой да ти даде тон. Доброто стои опаковано под формата на скъп шоколад, а текстовете за песни са заключени в канцелариите на Държавна сигурност - да не би нещо да вдъхнови народа, да го събуди от дълбок сън. Доброто е скъпо удоволствие, което хората отвисоко наричат опиум, защото всеки добър, умен, истински човек се налага да бъде осмян, оплют и зашеметен. И то по много долен начин. Защото на всяка цена властта трябва да остане в ръцете на хора, които нямат сърца, а ценностите им са пластмасови и дори не са произведени в Китай.

Всъщност, зарежи всичко, уважаеми Кристо. Или Ицо, ако ми позволиш на финала да си бъбрим разговорно. Няма нужда да се връщаш в България. Казвам ти го като приятел, защото България вече е опакована, прошнурована и разпределена. Знае се кой дърпа конците, кой казва какво да е небето днес и какви звезди да светят на телевизионния екран. България е опакована от граница до граница и истинското слънце едва докосва земята. Под този дебел плат, ушит в тъмни коридори, виреят предимно червеи, голи охлюви и слузести бръмбари, които ползват като броня конституцията, правата, законите. Ако някой се заиграе с еволюцията и иска да бъде различен - усмихнат, с разперени криле - мигом небето над него потъмнява, оттам и погледът му. После е лесно, пътят е разчистен и скоро го виждаш покрит със слуз и лиги, наточени от нечии алчни уста.

Но да те питам все пак, ти с какви инструменти разваляш произведенията си. Точно така, правилно четеш - имам нужда от инструментите, с които режеш, кълцаш и сваляш опаковките. Дай ми ги назаем, Ице, понеже, колкото и песимистично да звучах досега, у нас има надежда. Има хора, които са си поели дъх и чакат с отлежал вик в гърлата си да изригнат. Дай да срежем тези въжета и да разбием тези окови, м, какво ще кажеш? Наистина, остави настрана опаковането - дай да се освободим от всичко и след това в името на изкуството, на вярата, на приятелите да изградим живота си наново. Но да го направим с хора, които знаят да се усмихват. С хора, които с различията си се допълват и в същото време освобождават. Хора свободни и в същото време отговорни. И най-вече Българи, които толкова години живеят с похлупак на главата си.

Ще чакам в най-скоро време отговора ти. Надявам се поне на празен лист. За да мога с него интелигентно да опаковам ненаситната паст на партии и прочее гърла.

Благодаря за вниманието, г-н Явашев!

Мариан Желев

Дата:
26 февруари 2014,
сряда

Място:
Варна,
РБ Отдел Изкуство,
ул. Ген. Паренсов 3

Часове:
18 - 20

Следваща тема
(последна седмица на март)

ЕМИГРАЦИЯ

За контакти, желание за включване
и всякакви въпроси и предложения:

omr-varna@gmail.com + facebook.com/ObsrstvoNaMladitePisatelivarna